

سفر به دنیای آواها و نواهای ایرانی با تصاویر چشم‌نواز

دلنوازان عنوان برنامه‌ای است که روزهای زوج ساعت 9 صبح از شبکه 4 پخش می‌شود و به دو موضوع موسیقی و ادبیات می‌پردازد.

جام جم آنلاین: دلنوازان عنوان برنامه‌ای است که روزهای زوج ساعت 9 صبح از شبکه 4 پخش می‌شود و به دو موضوع موسیقی و ادبیات می‌پردازد.

پخش موسیقی سنتی و محلی همراه با دکلمه اشعار توسط ژاله صادقیان بخش اصلی این برنامه را تشکیل می‌دهد. همچنین معرفی شاعران اشعار متن برنامه و خوانندگی افرادی چون علیرضا قربانی، سالار عقیلی و محمد عبدالحسینی یکی دیگر از بخش‌های این برنامه است.

در سال‌های پیش، برنامه #171 تماشاگه راز» با اجرای سهیل محمودی به طور اختصاصی به حوزه موسیقی و آواز می‌پرداخت. بعدها با کاروان شعر و موسیقی پا به تلویزیون گذاشت و همین راه را ادامه داد.

تلویزیون در حال حاضر بیشتر در قالب نماآهنگ و ترانه‌های تیتراژ به سراغ دنیای ساز و آواز می‌رود. در این شرایط می‌توان دلنوازان را برنامه‌ای اختصاصی برای علاقه‌مندان به موسیقی دانست.

موسیقی سنتی ایران گنجینه‌ای ارزشمند از میراث فرهنگی ایران زمین است؛ موسیقی‌ای که با آوازهای باشکوه ابوعطا، بیات زند، افشاری، دشتی، بیات اصفهان و دستگاه‌های شور، همایون، ماهور و نوا گوش و قلب بسیاری از جهانیان را تسخیر کرده است.

ترکیب سازهای ایرانی همچون نی، دف، تار، تمبک، چنگ و ریاب نغمه‌ها و آوازهایی را پدید آورده که شکوه و عظمت فرهنگ ایرانی را بازتاب می‌دهد.

برنامه‌ای با 12 سال سابقه

تلویزیون به عنوان یک رسانه فراگیر می‌تواند با نشان دادن تصویر و صدای بزرگان موسیقی سنتی به نیازهای علاقه‌مندان این حوزه پاسخ دهد. در حال حاضر برنامه دلنوازان تلاش می‌کند خلأ برنامه‌های موسیقایی تلویزیون را پر کند. برنامه‌ای که به گفته تهیه‌کننده‌اش مرتضی پخشش از شبکه 4 حدود 12 سال سابقه دارد و قبل تر با نام نغمه‌ها از شبکه 5 پخش می‌شده است.

این تهیه‌کننده درباره تاریخچه برنامه دلنوازان می‌گوید: گوینده دلنوازان قبلاً خانم ژاله علو بود. حدود 7 سال است که خانم صادقیان در این برنامه گویندگی می‌کنند. برنامه ما تلفیقی از ادبیات و موسیقی است. در دلنوازان سعی کردیم از استادان قدیمی که در قید حیات نیستند یاد بکنیم. 5 دقیقه اول را به بزرگداشت این استادان اختصاص داده‌ایم. همچنین سعی کردیم تصاویر کارت‌پستالی از فضاهای فرهنگی و تاریخی ایران را در این برنامه نشان بدهیم.

دلنوازان برنامه‌ای شنیداری است، اما به همان اندازه که به آواها و نواها توجه دارد، به وجوه بصری کارش هم اهمیت می‌دهد. در دلنوازان در کنار موسیقی سنتی تصاویری زیبا از اماکن تاریخی ایران را می‌بینیم.

از تهیه‌کننده دلنوازان درباره چگونگی تهیه تصاویر برای ترانه‌های مختلف می‌پرسیم. او پاسخ می‌دهد: این برنامه در مکان‌های متفاوتی از جمله کاخ سعدآباد، کاخ گلستان و همچنین شهرهای همدان، یزد و کرمان تصویربرداری شده است. یک نفر به من می‌گفت ما تصاویر آرامگاه حافظ را زیاد دیده‌ایم، اما در برنامه شما نمایی از این آرامگاه را می‌بینیم که چشم‌نوازتر است. کار اصلی من فیلمبرداری است. بنابراین وقتی می‌خواهم خانه بروجردی‌های کاشان را فیلمبرداری کنم به سراغ زاویه‌های جدید می‌روم. من درباره زیبایی‌شناسی تصویری 2 سال درس خوانده‌ام. برای ساخت این برنامه، شعر خواننده‌هایی چون بسطامی و سراج را گوش داده‌ام و آنها را دسته‌بندی کرده‌ام. وقتی شعر یک ترانه از حافظ باشد طبیعتاً تصاویری از آرامگاه حافظ یا نمادهای مربوط به حافظ را نشان می‌دهیم.

نکته: دلنوازان برنامه‌ای شنیداری است، اما به همان اندازه که به آواها و نواها توجه دارد به وجوه بصری کارش هم اهمیت می‌دهد. اگر تصاویری از شاعر ترانه نداشته باشیم، سعی می‌کنیم از تصاویری استفاده کنیم که ناهمخوان نباشد. معماری خانه بروجردی‌ها در

کاشان با فضای خیلی از ترانه‌ها تناسب دارد. من تمام جاهای تاریخی استان فارس را تصویربرداری کرده‌ام. در آرشو ما تصاویر زیادی از چهل ستون اصفهان، خانه طباطبایی‌ها در کاشان، خانه زینت‌الملوک و نارنجستان در شیراز، موزه آب یزد و... موجود است. دنوازان به مدت 35 دقیقه تخت جمشید را به مردم نشان می‌دهد. این طوری بینندگان هم یک فضای تاریخی را می‌بینید و هم با موسیقی سنتی و استادان قدیمی آواز آشنا می‌شوند.

آشنایی با استادان موسیقی

مومنی درباره آنچه در قسمت‌های آینده در دنوازان می‌بینیم، صحبت می‌کند و می‌گوید: از همایون خرم 60 دقیقه برنامه ضبط کرده‌ام. به ما گفته‌اند فقط می‌توانید صدایش را پخش کنید. با آقای صدیق تعریف صحبت کرده‌ایم تا در برنامه‌مان حضور یابد. او استاد سالار عقیلی بوده است و کارهای فاخری در عرصه موسیقی دارد. در برنامه‌مان تا به حال سعی کرده‌ایم استادان موسیقی را به مردم بشناسانیم. در 5 دقیقه اول برنامه‌مان به سراغ استادانی می‌رویم که خیلی در تلویزیون مطرح نشده‌اند. استادانی مثل ابوالحسن صبا، تاج اصفهانی و جلیل شهنواز را به مردم معرفی می‌کنیم. خیلی از اینها به نظر من یک اسطوره در عرصه هنر هستند.

برنامه دنوازان هم‌اکنون فقط روی موسیقی سنتی ایران متمرکز شده و کاری به موسیقی پاپ ندارد. مومنی در این باره توضیح می‌دهد: در زمان حیات ناصر عبداللهی به موسیقی پاپ هم پرداختیم و ترانه‌هایش را پخش کردیم، ولی بعد از آن فقط سراغ موسیقی سنتی رفتیم. به نظر من با این موسیقی می‌توانیم مردم را جذب کنیم. ما کاری به موسیقی‌های مبتذل نداریم. دنبال آواها و نواهایی هستیم که تفکربرانگیز باشد و بیننده بنشیند درباره‌اش فکر کند. الان کمبود موسیقی در تلویزیون حس می‌شود و یک برنامه نمی‌تواند این خلأ را پر کند. مردم دوست دارند از 10 شب به بعد با شنیدن موسیقی و تصاویر هنری آرامش پیدا کنند.

او درباره محدودیت‌های ساخت برنامه در حوزه موسیقی صحبت می‌کند و می‌گوید: ما هنوز نمی‌توانیم ساز را نشان بدهیم. ما در سری اول دنوازان تصویرساز را پخش کردیم. دو بار آقای جلیل شهنواز را با ساز نشان دادیم که بازتاب خوبی هم داشت، اما الان سعی می‌کنیم از مولفه‌های تصویری استفاده کنیم که کمبود ساز را پر کند. شما این قدر باید جذابیت تصویری داشته باشید که بیننده‌تان خسته نشود.

این تهیه‌کننده ادامه می‌دهد: ما یک سری موسیقی فولکلور از طالش را ضبط کردیم که بی‌نظیر است. الان شبکه‌های جام‌جم یک و دو دارند اینها را پخش می‌کنند. این موسیقی در بین برنامه‌ها خرد شده است. وقتی بین جدول پخش کسی 4 دقیقه برنامه کم دارد اینها را پخش می‌کند. به نظر من این شیوه پخش درست نیست.

دنوازان یک برنامه فاخر در حوزه موسیقی

در همین رابطه سراغ تقی رستم وندي، مدیر شبکه 4 سیما رفتیم و نظر او را درباره محدودیت‌های ساخت برنامه‌های حوزه موسیقی جویا شدیم. او درباره زاویه نگاه شبکه 4 به این گونه برنامه‌ها می‌گوید: مکتب فقهی ما رویکرد خاصی به مقوله موسیقی دارد. ما باید با توجه به ضوابط شرعی وارد این حوزه بشویم. این جور نیست که ما بی‌حد و حصر و بدون چارچوب در این حوزه وارد شویم. اهمیت موسیقی در تلویزیون اینقدر زیاد است که آقای ضرغامی رئیس سازمان صداوسیما یک جلسه از افق رسانه را به مقوله موسیقی اختصاص دادند و در آنجا ضوابط و چارچوب‌ها را مطرح کردند.

این مدیر تلویزیونی ادامه می‌دهد: تجربه سی و چند ساله صداوسیما نشان داده که ما می‌توانیم در حوزه موسیقی فعال عمل کنیم. ولی نباید انتظار داشته باشیم که رسانه ملی مثل رسانه‌های خارجی در حوزه موسیقی وارد شود. ما باید ملاحظات شرعی را در نظر بگیریم. دنوازان نشان داد ما می‌توانیم برنامه‌ای فاخر در حوزه موسیقی ارائه کنیم که هم شعرخوانی و ادبیات و مضمون در آن وجود داشته باشد و هم مخاطب از دیدنش لذت ببرد.

موسیقی که حلال باشد و مشکلات فقهی نداشته باشد مورد حمایت ماست. از همین الان ساخت سری‌های جدید دنوازان را سفارش داده‌ایم. امیدواریم سری جدیدش در نوروز 91 پخش بشود.

تولید برنامه فاخر برای موسیقی هزینه‌های خاص خودش را دارد. تصویربرداری‌اش مستلزم رفتن به شهرستان‌هاست. از شبکه 4 باید در حوزه موسیقی حمایت شود. ما موسیقی سنتی را در نظر داریم. اگر این حمایت رخ بدهد، پیشرفت ما در حوزه موسیقی بسیار بیشتر خواهد شد.

احسان رحیم‌زاده / رادیو و تلویزیون